

2024-től

érvényes
követelmények

KÖZÉPSZINT • ÍRÁSBELI

Csuszó Sándor • Kozma Géza • Lovrity Andrea

Érettségire készülök

FELKÉSZÍTŐKÖNYV

gyakorlófeladatokkal, megoldásokkal

TÖRTÉNELEM

Rövid választ igénylő feladatok

MÓZAIK

A könyvet írta: Csuszó Sándor • középiskolai tanár
Kozma Géza • középiskolai tanár
Lovrity Andrea • középiskolai tanár

Lektorálta: Éles Aranka • középiskolai tanár
Dr. Nagy Mariann • *habil. egyetemi professzor*

Felelős szerkesztő: Bozsik Katalin

Borítóterv: Szőke András

Tipográfia: Márffy János, Molnár Mónika

Műszaki szerkesztő: Becsei György

Anyanyelvi lektor: Varró Sándor

Fotók: shutterstock.com; MTZA Archívum; Fortepan; Szlovák Gimnázium és Általános Iskola, Békéscsaba; Mozaik Archívum

A kiadvány a **2024-től érvényes** részletes érettségi követelmények alapján készült.

A Mozaik Archívum képeinek kizárólagos felhasználói joga a Mozaik Kiadó Kft. tulajdona. Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában nem sokszorosítható.

ISBN: 978 963 697 884 6

Copyright: **Mozaik Kiadó – Szeged, 2022**

Érettségi felkészítő sorozatunk a **2020**-ban megjelent **kerettanterv** és a **2024**-ben életbe lépő **érettségi követelmények** alapján készült.

Az egyszerű, rövid választ igénylő (teszt) feladatokat tartalmazó kötetünkkel az írásbeli érettségi vizsgára való felkészülésben szeretnénk segíteni.

A feladatokat a 2024-től érvényes érettségi vizsgaszabályzatban meghatározott **7 témakör** szerint rendeztük el. Annyiban eltértünk a vizsgaszabályzattól, hogy a magyar és egyetemes témákat külön fejezetben tárgyaljuk, ahogyan ez a tananyag feldolgozása során is jellemző. A diákok számára könnyebbnek ítéltük meg így a könyvben való keresést. Az azonosítást segíti a **szabályzatban alkalmazott számozás** föltüntetése is.

A témakörön belüli résztémákat a **fejezetnyitó oldalakon** színes sávokkal jelöltük. (Ez meg- egyezik a fejezeten belül a feladatok számozásánál használt színnel.) Itt foglaltuk össze a jelenleg érvényes kerettantervi alapkövetelményeket (**fogalmakat, személyeket, kronológiai adatokat**) táblázatos formában, és jelenítettük meg a **topográfiai adatokat** térképeken. (Eltérő színű betűvel azok az adatok szerepelnek, amelyek kötelező fogalmak, de nem középszintű témakörökhöz kapcsolódnak.)

A könyvben található feladatok módszertani, szerkezeti szempontból hasonlítanak az érettségiben megoldandó feladatokra, mi azonban részletesebben kérdeztünk rá a források tartalmára és összefüggéseire, éppen a **forráselemzés** minél sokoldalúbb gyakoroltatása érdekében. Az érettségi írásbeli vizsgán ugyanis magas pontszám csak a forráselemző feladatok logikájának megértésével és a megoldás menetének gyakorlásával érhető el.

Számos olyan feladat is készült, amelyek célja a **rendszerezés**, az adatok felelevenítése és a topográfiai **ismeretek elmélyítése**.

A kötet végén közöljük a megoldásokat, így a könyv önálló tanulásra is alkalmas.

Mivel az érettségire való felkészülés többéves folyamat, úgy véljük, hogy nemcsak az utolsó tanévben, hanem már **9. osztálytól** érdemes folyamatosan dolgozni a könyvvel. Mivel a fejezetek sorrendje követi a középiskolai tananyagot, bármely tankönyvhöz **munkafüzetként** is használható.

A szerzők

Az érettségi követelmény témakörei:

1. Az ókor
2. A középkor
3. A kora újkor
4. Az újkor
5. A világháborúk kora
6. A hidegháború kora
7. A jelenkor

A feladat az ókori Görögország történelméhez kapcsolódik.

Írja be a táblázatba a megadott földrajzi névhez kapcsolható szöveg betűjelét, a térképen jelölt terület és a kép számát!

Egy kép és egy szöveg kimarad. (Soronként 1 pont, összesen 3 pont.)

1 birkózók

2 Nagy Sándor

3 Egy istennő ábrázolása

4 Leónidasz szobra

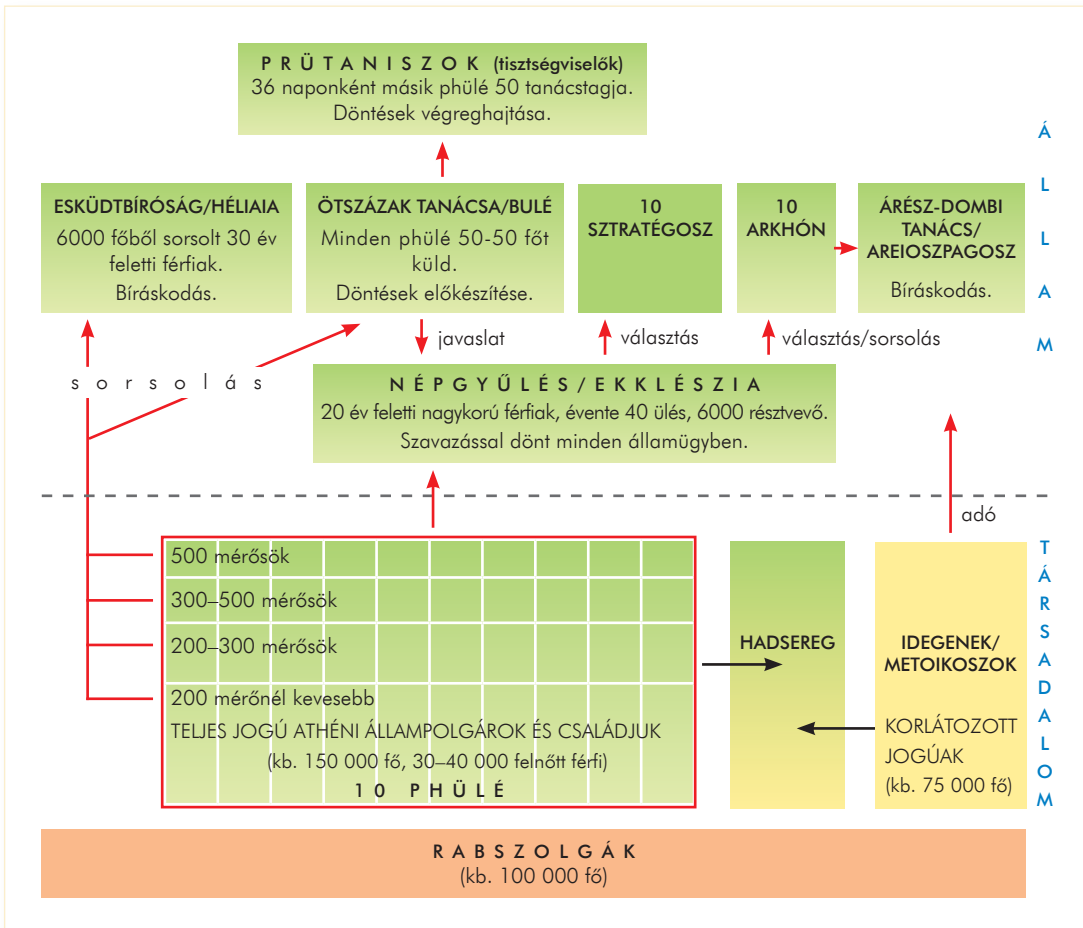
- A) „*Én nem a dárdavető trósz népért jöttem e földre, harcot vívni velük: nem vétett énnekem egy sem. [...] Szemtelen, érted jöttünk mind ide, hogy te örülhess, hogy Meneláosznak s neked, ebszemű, itt kicsikarjunk harccal elégtételt: [...].*” (Homérosz: *Íliász*)
- B) „*[...] a fennálló adósságok eltörlését a teher lerázásának nevezte. Leszögezte azt is, hogy a jövőben az adós saját személyét nem ajánlhatja fel zálogul. [...] Ő vezette be a vagyonbecslést.*” (Plutarkhosz: *Párhuzamos életrajzok*)
- C) Zeusz tiszteletére kb. Kr. e. 1000 óta rendeztek versenyeket. Az első lejegyzett eredmény Kr. e. 776-ból, az utolsó Kr. u. 261-ből ismert. Az ünnepeket négyévente rendezték. A versenyek alatt tilos volt háborúzni.
- D) „*Amikor a phaléroni Démétriosz a királyi könyvtár vezetője lett, tömértelen pénzt kapott, hogy összegyűjtse, ha lehetséges, a világ összes könyvét.*” (Ariszteasz-levél)

Földrajzi név	Kép száma	Szöveg betűjele	Térkép
Olümpia			
Athén			
Alexandria			

A feladat az athéni demokrácia működéséhez kapcsolódik.

5 A forrás és saját ismeretei alapján döntse el a következő állításokról, hogy igazak (I) vagy hamisak (H)! Választását jelölje X-szel!
(Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Az athéni társadalom és állam Kleiszthenész korában (Kr. e. 508 után)

Állítás	I	H
a) Kleiszthenész a fő hatalmat a népgyűlésnek adta.		
b) Az arisztokratákat megfosztották politikai jogaiktól.		
c) A lakosságot vagyoni osztályokba sorolták.		
d) A leggazdagabb metoikoszok részt vehettek a népgyűlésen.		
e) Cserépszavazással száműzték a zsarnokságra törő politikusokat.		
f) Athénban közvetlen demokrácia volt.		
g) A demokrácia minden athéni lakosnak egyenlő jogokat biztosított.		
h) Periklész államfő volt.		

Magyarország a középkorban

2.4.
Magyar
őstörténet és
honfoglalás

A honfoglalás okai és menete, a kalandozások/támadó hadjáratok

Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, a kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások

Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház

Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence

Kronológia: 895 (a honfoglalás), 907 (a pozsonyi csata)

2.5.
A keresztény
államalapítás
és az Árpád-
kor

Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége, a föld-birtokrendszer és a vármegyeszervezet
Az Aranybulla legfontosabb elemei
IV. Béla uralkodása: tatárjárás és újjáépítés

Fogalmak: törzs, fejedelem, vármegye, egyházmegye, kettős kereszt, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária, szászok, kunok, tatárok/mongolok, az Árpád-ház, szent

Személyek: Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit

Topográfia: Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Erdély, Muhi, Buda, Horvátország

Kronológia: 997/1000–1038 (I. (Szent) István uralkodása), 1222 (az Aranybulla), 1241–1242 (a tatárjárás)

2.3.
Egyház
és kultúra
Magyaror-
szágon

Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer, a szerzetesség az Árpád-kori Magyarországon
Román, gótikus és reneszánsz építészet – magyar példák

Fogalmak: egyházmegye, érsekség, tized, bencés rend, kolostor, szent, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz

Személyek: Géza, I. (Szent) István, Szent Gellért, I. (Hunyadi) Mátyás

Topográfia: Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár

Kronológia: 997/1000–1038 (I. (Szent) István uralkodása), 476–1492 (a középkor)

2.6.
A vegyesházi
királyok kora

A királyi hatalom újbóli megszilárdítása Anjou I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó

Fogalmak: aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, perszonálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, Szent Korona-tan, Képes krónika

Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos

Topográfia: Visegrád, Lengyelország, Csehország

Kronológia: 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308. (I. Károly uralkodásának kezdete), 1335 (a visegrádi királytalálkozó), 1351 (I. (Nagy) Lajos törvényei)

Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes harcai

Hunyadi Mátyás: a központosított királyi hatalom, jövedelmek és kiadások, birodalomépítő tervek

Fogalmak: kormányzó, szekérvár, végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, fekete sereg, zsoldos, füstpéNZ, Corvina, Szent Korona

Személyek: Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás

Topográfia: Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom, Buda, Visegrád, Csehország, osztrák tartományok, Kolozsvár

Kronológia: 1396 (a nikápolyi csata), 1443–1444 (hosszú hadjárat), 1444 (a várnai csata), 1453 (Konstantinápoly eleste), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–90 (Mátyás uralkodása)

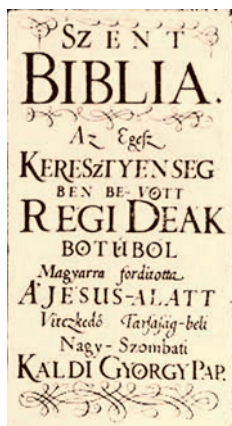
A feladat a magyarországi reformációval kapcsolatos.

4

Döntse el, hogy az állítások melyik forrással hozhatók kapcsolatba! A forrás betűjelét írja a táblázatba!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- A) „Méltóztassék a királyi felségnek, mint katolikus fejedelemnek, minden lutheránust és azok pártfogóit, valamint a felekezetükhöz ragaszkodókat mint nyilvános eretnekeket és a boldogságos szűz Mária ellenségeit halállal és összes javaik elvételével büntetni.” (1523. évi LIV. törvénycikk)
- B) „Urunk ő felsége [...] mostan ez jelen való gyűlésébe [...] erősíti, [...] hogy mindön helyökön az prédikátorok az evangeliomot prédikálják, hirdessék, kiki az ő értelme szerént, és az község [...] oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő nékie tetszik. Ezért pedig senki [...] az prédikátorokat meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől. [...] és nem engedtetik senkinek, hogy senkit fogsággal [...] fenyögessön az tanításért [...].” (Torda, 1568)
- C) „Azért kétség nélkül, ha vagyon is ebben valami bűnök a tanítóknak, hogy ennyi ideig egészen a Biblia nem volt magyar nyelven, de a fejedelmeknek nagyobb bűniük vagyon. [...] Noha pedig volt darabonként a Bibliának valami része megfordítva, de mindenestől fogva egészen ez ideig a mi országunkban, a mi nyelvünkön nem volt [...].” (Károli Gáspár, 1590)
- D) „Gyakran aggódva fontolgattuk magunkban, hogyan tudnánk a katolikus hitet Magyarországon elterjeszteni és a nemes magyar nemzet méltóságának is szolgálni. Minden más eszköz-nél előbbrevalónak tűnt föl előttünk, hogy Tudományos Egyetem emeltessék, ahol a harcias nemzet lelkülete megszelidüljön és az egyházkormányzásra és az állam szolgálatára alkalmas emberek képeztesse. [...] Elvégeztük azért [...] a Jézustársaság általános főnökével, hogy beleegyezék a jézustársasági atyák nagyszombati kollégiumában egyetem emelésébe [...].” (A nagyszombati egyetem alapító levele, 1635)
- E) „Ideje hát, hogy felébredj, te álmos, te mámoros, te hályogos szemű magyar nép! ... Még egyszer mondom hogy, serkenj fel, állíts alsó iskolákat!” (Apáczai Csere János)
- F) „Minthogy a gyöngyösi omladozó tornyuk kijavítására engedélyt kértek, menjen el Gyöngyösre, a templomot vizsgálja meg, mérje le rőffel s tegyen jelentést, hogy annak alapján kijavítására (...) engedély legyen adható.” (Ali egri beglerbég a hatvani kádihoz, 1607)
- G) Biblia címlapja, 1626 H) A Perényi Péter által 1531-ben alapított sárospataki kollégium

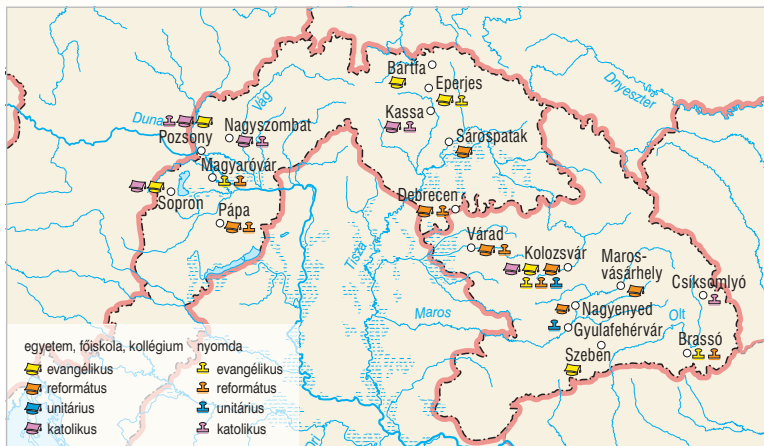

Állítások	Forrás
a) A reformáció már az 1520-as évek elején megjelent Magyarországon.	
b) A török államhatalom nem akadályozta a keresztény vallásgyakorlást.	
c) Az erdélyi országgyűlés vallásszabadságot biztosított a protestánsoknak.	
d) A reformáció ösztönözte az anyanyelvi népoktatás megszervezését.	
e) Magyarország egyik első protestáns szellemű főiskolája Sárospatakon jött létre.	
f) A reformáció hatására létrejött az első magyar nyelvű teljes bibliafordítás.	
g) A trienti zsinat után a katolikus egyház is támogatta az anyanyelvű Biblia kiadását.	
h) A katolikus megújulás szellemében Pázmány Péter esztergomi érsek egyetemet alapított.	

A feladat a magyarországi reformáció és ellenreformáció témájával kapcsolatos.

5 A forrás és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

(Összesen 5 pont.)

A reformáció és az ellenreformáció kulturális hatása a három részre szakadt Magyarországon (16-17. század)

a) Milyen protestáns felekezetek működtek a Magyar Királyságban? (Elemenként 0,5 pont.)

.....

b) Milyen protestáns felekezetek működtek az Erdélyi Fejedelemségben? (Elemenként 0,5 pont.)

.....

c) Miért nem jöttek létre iskolák a Hódoltságban? (1 pont)

.....

d) Hol jött létre a jezsuita egyetem? (0,5 pont)

.....

e) Fogalmazza meg a forrás alapján, hogy mi mutatja a katolikus megújulás hatását! (1 pont)

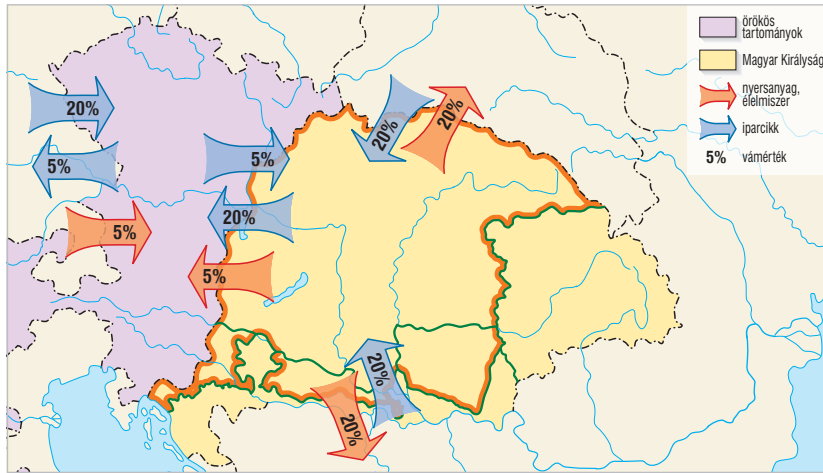
.....

.....

A feladat Mária Terézia uralkodására vonatkozik.

14 A forrás és ismeretei alapján oldja meg a feladatokat!

(Összesen 7 pont.)

Az 1754-es vámrendelet vámértékei

a) Mi volt az oka, hogy a Magyar Királyságból kevesebb jövedelem folyt be az államkasszába? (1 pont)

.....

b) A vámrendelet értelmében milyen állami bevétellel pótolták a kieső jövedelmeket? (1 pont)

.....

c) Mely területektől választotta el Magyarországot belső vámhatár? Említsen kettőt! (Elemenként 0,5 pont.)

1. 2.

d) Milyen hatása volt a vámrendeletnek a magyar gazdaságra? (1 pont)

.....

.....

e) A forrás és ismeretei alapján döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak! (Elemenként 0,5 pont.)

Állítások	I	H
1. Ausztria olcsón jutott nyersanyaghoz Magyarországról.		
2. A vámrendelet hozzájárult az osztrák–cseh ipar fejlődéséhez.		
3. A vámrendelet nem befolyásolta Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait.		
4. A vámrendelet következtében nőtt Magyarország iparcikk-behozatala a balkáni országokból.		
5. Az iparcikkek behozatalát az ipar fejlesztése érdekében az egész birodalom határára magas vámokkal gátolták.		
6. A magyar korona országai egységes vámterületet képeztek.		

A feladat Mária Terézia uralkodásával kapcsolatos.

15 A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

(Összesen 7 pont.)

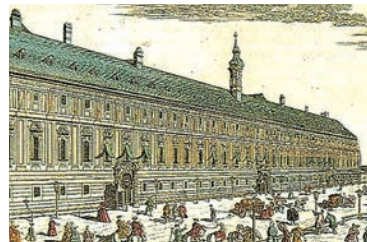
A) „[...] a lakosok osztályaihoz kell alkalmazkodni és gondosan meg kell vizsgálni, mely tanulmányok felelnek meg kinek-kinek jövőbeli társadalmi helyzetében és micsoda hasznot fognak hajtatni a mindennapi gyakorlati életben. [...] a felsőbb tanulmányaikra az alkalmas alapot a népi [...] iskolákban vessék meg. [...] A zsengekorú ifjúságnak a vallás alapelveire való oktatása [...] kiváló feladata lesz a plébánosoknak, akik [...] az ifjúságot erényre és jámborságra nevelni tartoznak. [...] A tanító egymaga kénytelen mindkét nemű és gyakran egészen különböző nyelvű és vallású ifjúságot, különböző korok szerint, különböző tantárgyakra tanítani. [...] Valamennyiüket oktatni kell: 1. a betűk megismerésére, [...] könyvek olvasására; 2. a helyes és szépírásra; 3. az első számtani műveletekre és ezeknek a mezői gazdálkodásban való alkalmazására [...]. 4. azon ismeretekre, melyek segítségével a parasztemberek becsületességre és vagyonuk figyelmes gondozására nevelendők. [...] A legtöbb szülő [...] gyermekeit [...] földművelésre, házi munkára fogja. [...] Ennél fogva a dolgot úgy kell szabályozni, hogy az ifjak csak a mezői munkák befejezése után köteleztessenek az iskola látogatására.” (Az 1777. évi Ratio Educationis)

B)

A III. Károly által alapított selmechyani akadémia

C)

A birodalmi nemesség számára alapított Theresianum

a) Milyen uralkodói politika szellemében szabályozták az oktatást? (1 pont)

.....

b) Mi volt az oktatás legalsó és mi a legfelső foka? (Elemenként 0,5 pont.)

legalsó: legfelső:

c) Milyen nyelven folyt az oktatás a legalsó szinten? (1 pont)

d) Melyik két állítás igaz az oktatási reformmal kapcsolatban? Karikázza be a számukat! (Elemenként 1 pont.)

1. Az oktatást kivették az egyházak kezéből.
2. Az állam szabályozta, ellenőrizte az oktatást.
3. A vallás mellett írást, olvasást, számtant és gazdasági ismereteket tanítottak.
4. Kötelező volt 6-tól 12 éves korig iskolába járni.

e) Melyik fontos gazdasági ágazat számára képeztek a selmechyani akadémia szakembereket? (1 pont)

.....

f) Milyen feladatra képezték a Theresianum diákjait? (1 pont)

.....

A feladat az iparosodás magyarországi jellemzőire vonatkozik.

20 A forrás és saját ismeretei alapján oldja meg a feladatokat!

(Összesen 5 pont.)

A budapesti Nyugati pályaudvar a 19. század végén

a) Gyűjtse össze a képről az iparosodás jelenségeit! (Elemenként 0,5 pont.)

1.
2.
3.
4.

b) Milyen energiaforrások/üzemanyagok hajtották a korszak közlekedési eszközeit? (Elemenként 1 pont.)

1.
2.
3.

A feladat az iparosodás magyarországi jellemzőire vonatkozik.

21 Állapítsa meg, hogy a kijelentések melyik forrással hozhatók kapcsolatba! Írja a forrás betűjelét a táblázat megfelelő sorába!

(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

A) „1. § A magyar korona területén minden nagykorú vagy nagykorúnak nyilvánított egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt, bármely iparágat, ideértve a kereskedést is, bárhol, önállólag és szabadon gyakorolhat.” (1872. évi VIII. törvénycikk)

B)

Termelési érték Magyarországon (%-os arányban)		
Iparág	1898	1913
Bányászat és kohászat	6,7	5,4
Nehézipar	33,2	35,8
Könnyűipar	16,0	19,9
Élelmiszeripar	44,1	38,9
Összesen	100,0	100,0

C)

A Ganz-gyárban kifejlesztett transzformátor segítségével a villamos energiát nagy távolságra lehetett szállítani

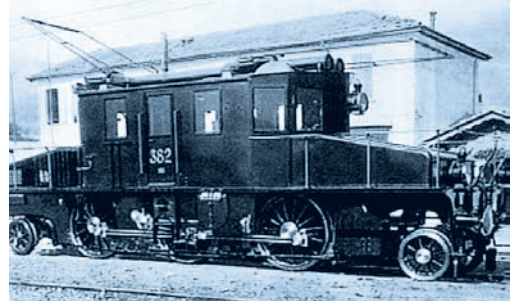
Állítás	Forrás
a) A céhek eltörlésével minden akadály elhárult a nagyipart kiegészítő kisipar fejlődése elől.	
b) Az iparosodás késői indulása miatt a legkorszerűbb termékeket, a legújabb eljárásokat alkalmazták.	
c) A nehézipar fejlődését megalapozta, hogy Magyarország gazdag volt ásványkincsekben.	
d) A magyar gazdaság húzóágazata a nehézipar és az élelmiszeripar volt.	
e) A tudomány eredményeit az ipari termelésben is felhasználták.	

A feladat a dualizmus korához kapcsolódik.

22 Írja be a táblázatba a személyhez kapcsolható kép számát!
(Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

1 telefonközpont

2 villanymozdony

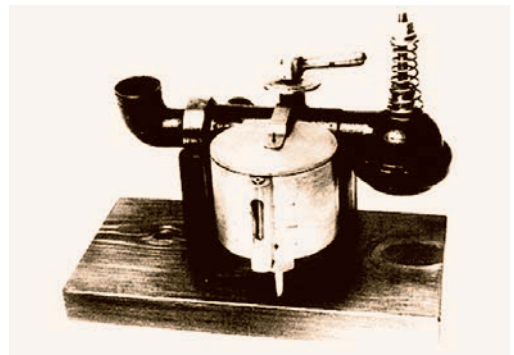
3 vasöntöde

4 honfoglalás

5 Keleti pályaudvar

6 porlasztó

Feszty Árpád	Bánki Donát/ Csonka János	Ganz Ábrahám	Baross Gábor	Kandó Kálmán	Puskás Tivadar

A feladat a kommunista diktatúra időszakára vonatkozik a Szovjetunióban.

14 Párosítsa a leírásokat a hozzájuk tartozó fogalmakkal!

(Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

Fogalmak: Gulag, kollektivizálás, pártállam, személyi kultusz, tervutasításos rendszer, koncepció

A) „[...] azok a büntetőeljárások, amelyekben a politikai cél elérése érdekében jogsértő módon, megalapozatlanul, a vádlott bűnössége nélkül hoznak elmarasztaló ítéletet. A tényállás fiktív, konstruált, a bizonyítás irányított, manipulált bizonyítékokkal. Anyagi jogi és eljárásjogi szabályok megsértésével vagy amorális jogszabályok segítségével bonyolítják le [...]. A végső cél: a társadalom folyamatos fegyelmzése, megfélemlítése, a tömeghangulat elítéltek ellen fordítása.” (A szovjet típusú diktatúra alkotmány- és közigazgatás-története Magyarországon, studocu.com/hu)

B) „Bürokratikus, központi gazdaságirányítási módszer, [...] amelyben a gazdaság előre meghatározott időszakára előírt teljesítményét részletes, általában irreális ágazati tervekre bontják. A gazdaság összes szektorát az állam vagy a kormány irányítja, dönt az erőforrások és a bevételek elosztásáról.” (Meghatározás, politikapedia.hu)

C) „A magántulajdon részleges vagy teljes megszüntetése köztulajdonba vétellel. [...] A kommunista rendszerekben elsősorban a föld magántulajdonának fölszámolását és az egyéni földbirtokok mezőgazdasági szövetkezetekké alakítását jelentette.” (Lexikoncikk)

D) „A párt minden demokratikus ellenőrzés nélkül gyakorolja a hatalmat.” (Tankönyvi szöveg)

E) „A sztálini Szovjetunió egészét behálózó munkatáborrendszer, ahol a rezsim hazai és külföldi ellenzőit, hadifoglyokat, illetve más okokból elhurcoltakat tartották fogva és kényszerítették kemény fizikai munkára. A szovjet munkatáborrendszer hivatalosan 1930. április 15-én jött létre a titkosrendőrség, az OGPU részeként. Intézményét 1960. január 25-én szüntette meg a szovjet Belügyminisztérium rendeleti úton. Politikai foglyokat azonban egészen 1987-ig, a hírhedt Perm-36 tábor bezárásáig tartottak fogva. A mozaikszó jelentése: Javítómunka-táborok Főigazgatósága.” (múlt-kor.hu)

F) „[...] Úgy tűnik, a szovjet pártvezér elítélte a talpnyalást, valamint a személyességre és intimításra alapozott túlzott dicsőítést, [...] viszont tevékenyen részt vett egy (olyannak) a meghonosításában, amelyben a vezér figurája mint a kommunista ideológia és a szocializmus építésének megtestesítője jelenik meg – személyes vonások nélkül.” (Apor Balázs cikke, ek.szte.hu)

A feladat a sztálini diktatúrával kapcsolatos.

15 Döntse el, hogy a táblázatban szereplő állítások melyik forrásból következnek! Válaszát jelölje X-szel!

Egy sorban több X is lehet. (Soronként 1 pont, összesen 6 pont.)

Grigorij Zinovjev fotója a rabnyilvántartóból, 1935

Zinovjev a párt egyik vezetője, fő ideológusa volt. A hatalomért folytatott küzdelemben Sztálint támogatta Trockijjal szemben. Hiába írt dicsőítő cikkeket Sztálinról, ő lett az 1936-ban nagy nyilvánosság előtt zajló koncepciós per fővádoltja. Bár a bűnt nem követte el, elismerte bűnösségét az ellene fölhozott vádpontokban. A per 1936. augusztus 19-én kezdődött. Mind a 16 vádlottra halálos ítéletet mondtak ki. Ezeket augusztus 25-én végre is hajtották.

- B) „A Szovjetunióban a nyilvános bírósági tárgyalások a szocializmus ellenségei elleni harc legélesebb és legfontosabb pillanataiban megmozgatják a társadalom és a nép figyelmét. A Szovjetunióban a nyilvános bírósági tárgyalások nevelik a tömegeket azáltal, hogy megmutatják nekik az osztályellenség és ügynöksége gonoszságát, leleplezik előttük mindenféle mesterkedésüket, fokozzák a tömegek éberségét, és növelik odaadásukat a szocialista építés ügye iránt. A szovjet bíróság hatalmas társadalmi és politikai jelentősége ebben rejlik.” (Andrej Visinszkij, a Szovjetunió főügyésze)
- C) „Nemcsak a bűnösöket kell kivégeznünk. Az ártatlanok kivégzése még nagyobb hatást fog gyakorolni a tömegekre.” (Nyikolaj Krilenko, a Szovjet Igazságügyi Népbiztonság vezetője)

Állítás	A) forrás	B) forrás	C) forrás
a) A nyilvános perek propagandacélokat szolgáltak, a párt aktuális irányvonalát mutatták a tömegeknek.			
b) A sztálini rendszerben a párt legfelső vezetői sem érezhették biztonságban magukat.			
c) Az ítélet nem a bizonyítékokon, hanem a megkínzott, megfélemlített vádlott beismerésén alapult.			
d) A nyilvános perek célja a lakosság megfélemlítése volt, ezáltal biztosította a párt a társadalom feletti hatalmát.			
e) A sztálinizmus rendszerében nem számított az emberélet, az igazság és az ártatlanság.			
f) A Szovjetunióban nem valósult meg a hatalmi ágak elválasztásának elve.			

A feladat az első világháborút lezáró békékre vonatkozik.

7 Állapítsa meg, hogy melyik meghatározás melyik területre vonatkozik, és írja mellé a térkép megfelelő számát!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Meghatározás	Helynév	Térkép
a) hovatartozásáról 1921-ben népszavazással döntöttek		
b) a soknemzetiségű területet Csehszlovákiához csatolták		
c) a Romániához csatolt terület lakosságának döntő hányada magyar volt		
d) a későbbi Jugoszlávia egyik tagállama lett a háború után		

A feladat az első világháború következményeivel kapcsolatos. (Komplex tesztfeladat)

8 Oldja meg a feladatokat a források és saját ismeretei segítségével!

(Összesen 8 pont.)

„Akartok négy Elzászt?”

a) Kapcsolja össze a plakátokat az értelmezésekkel! Írja a plakát számát a megfelelő állítás sorába! (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Plakát
1. Egy nagy és erős Magyarország útját állhatja a kommunizmus térhódításának.	
2. Etnikai alapú békében reménykedtek.	
3. Magyarország ártatlanul bűnhődik.	
4. A területek elcsatolása állandó feszültséghez vezethet a szomszédos országokkal.	
5. A történelmi Magyarország helyreállítására kell törekedni.	
6. Az ország felbomlásáért a nemzetiségek a felelősek.	

b) Milyen pozitív változás történt Magyarország helyzetében a háború következtében? (1 pont)

.....

c) Mikor és hol írta alá az első világháborút lezáró békét Magyarország? (Elemenként 0,5 pont.)

hely: év, hónap, nap:

d) Miért nevezték a békeszerződést „békediktátumnak”? (1 pont)

.....

e) Nevezze meg szakkifejezéssel, hogy mi volt a két világháború közötti magyar külpolitika célja! (1 pont)

.....

f) Nevezzen meg egy olyan elemet a békeszerződésből, amely lehetetlenné tette a megbékélést! (1 pont)

.....

.....

A feladat a Föld demográfiai változásaira vonatkozik.

5 A forrás és ismeretei segítségével válaszoljon a kérdésekre!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 6 pont.)

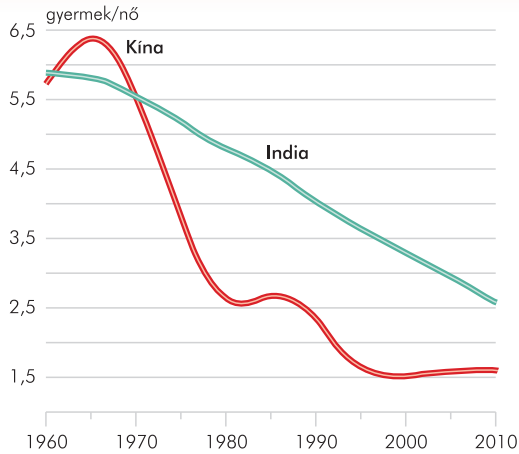
	1952	1976	1995	2015
Afrika	237	426	717	1182
Ázsia	1454	2451	3493	4433
Európa	559	680	726	743
Latin-Amerika	177	330	483	623
Észak-Amerika	177	244	294	357
Óceánia	13	22	29	39

A kontinensek népessége
(millió fő)

- a) Melyik a legnagyobb népességű kontinens az 1952 és 2015 közötti időszakban?
.....
- b) 1952 és 1976 között melyik kontinens népessége nőtt a legnagyobb arányban?
.....
- c) 1976 és 1995 között melyik kontinens népessége nőtt a legkisebb mértékben?
.....
- d) 1995 és 2015 között melyik kontinens népessége nőtt a legnagyobb arányban?
.....
- e) 1952 és 2015 között melyik kontinens népessége nőtt a legnagyobb arányban?
.....
- f) 1952 és 2015 között melyik kontinens népessége nőtt a legkisebb arányban?
.....
- g) Írjon két problémát, amit a gyors népességnövekedés okozhat a fejlődő országokban!
1.
2.
- h) Írjon két problémát, amit a népességnövekedés lassulása okozhat a fejlett országokban!
1.
2.
- i) Milyen változások válhatnak szükségzerűvé a demográfiai folyamatok következményeként?
Írjon két lehetőséget!
1.
2.

A feladat a Föld demográfiai változásaira vonatkozik.

6 A forrás és ismeretei segítségével állapítsa meg, hogy az állítások igazak vagy hamisak! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

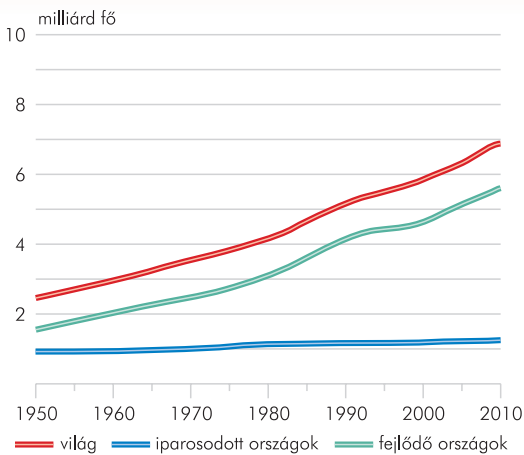

A termékenység alakulása Kínában és Indiában. (A teljes termékenységi arányszám azt fejezi ki, hogy az adott év kor szerinti születési gyakorisága mellett egy nő élete folyamán hány gyermeknek adna életet. A reprodukciós szint értéke 2,1.)

Állítás	I	H
a) Az 1960-as években a kínai termékenységi ráta magasabb volt, mint az indiai.		
b) Kínában az 1980-as években kezdett csökkenni a termékenységi ráta.		
c) India népessége 2010-ben még növekvő volt.		
d) A kínai népeségyszabályozási intézkedések eredménytelenek voltak.		

A feladat a Föld demográfiai változásaira vonatkozik.

7 A forrás és ismeretei segítségével állapítsa meg, hogy az állítások igazak vagy hamisak! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

A Föld népessége 1950 és 2010 között (milliárd fő)

Állítás	I	H
a) A világ népessége a 20. század második felében megduplázódott.		
b) A fejlődő országokban a 20. század második felében következett be demográfiai robbanás.		
c) Az iparosodott országokban nem jellemzőek a sokgyerekes családok.		
d) A fejlődő országok népessége 2010-re elérte a 7 milliárdot.		

Tartalomjegyzék

A könyv használatáról	3
A középszintű vizsga az érettségien	4

Feladatok

Az ókor	8
A középkor	30
Magyarország a középkorban	52
A kora újkor	84
Magyarország a kora újkorban	100
Az újkor	118
Magyarország az újkorban	130
A világháborúk kora	156
Magyarország a világháborúk korában	178
A hidegháború kora	202
Magyarország a hidegháború korában	220
A jelenkor	236
Magyarország a jelenkorban	244

Megoldások

Az ókor	262
A középkor	265
Magyarország a középkorban	268
A kora újkor	272
Magyarország a kora újkorban	274
Az újkor	276
Magyarország az újkorban	278
A világháborúk kora	282
Magyarország a világháborúk korában	285
A hidegháború kora	288
Magyarország a hidegháború korában	291
A jelenkor	293
Magyarország a jelenkorban	294

Kiadja a Mozaik Kiadó • 6701 Szeged, Pf. 301, Telefon: (62) 470-101

Felelős kiadó: Török Zoltán • E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Készült az Innovariant Kft.-ben, Szegeden • Felelős vezető: Drágán György

Terjedelem: 28,12 (A/5) ív • 2022. szeptember • Raktári szám: MS-3322U